TÜRK EĞİTİM VAKIFLARI
DAYANIŞMA KONSEYİ

TOPLUM DESTEKLİ

DEVLET EĞİTİM KURUMLARI

"21. Yüzyılda yeniden önder"

TEVDAK Eğitim Vakıfları'nın destek olduğu devlet liseleri (Ankara Atatürk Lisesi, Beyoğlu Anadolu Lisesi High School, Eirne Lisesi, Galatasaray Lisesi, İstanbul Erkek Lisesi, Haydarpaşa Lisesi, Kabataş Erkek Lisesi, Kadıköy Anadolu Lisesi, Nişantaşı Anadolu Lisesi High School, Pertevniyal Lisesi, Vefa Lisesi, Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi)' nin çoğu Cumhuriyetten önce kurulmuş, ancak Cumhuriyetle birlikte Cumhuriyete sahip çıkmış ve Cumhuriyeti yüceltecek onbinlerce çağdaş, Atatürkçü aydın yetiştirmiş, köklü eğitim geleneği oluşmuş güzide eğitim kurumlarıdır.

Geçtiğimiz yıllarda her lise, mezunlarının kurduğu Eğitim Vakıfları'nın maddi ve manevi desteği ile eğitimde çağdaş kaliteyi yakalamanın ciddi çabası içerisinde Eğitim Hizmeti'ne önemli bir boyut kazandırmıştır.

TEVDAK Eğitim ve Proje Komisyonu'nca hazırlanan ve yönetim kurulumuzca oybirliği ile kabul edilen "TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumları" adlı rapor: TEVDAK'ı oluşturan Eğitim Vakıfları'nın onlarca yıldır başarılı biçimde uyguladıkları "Toplum Destekli Devlet Lisesi" modelinin okul öncesi eğitimden başlatılarak "Temel eğitim, ortaöğretim ve yüksek öğretimi" içeren biçimde yasal bir çerçeveye oturtulmasını öngörmektedir. Bu eğitim zinciri içerisinde her eğitim kurumunun okul yöneticileri ve vakıf temsilcilerinden oluşturulacak yönetim kurulları bir taraftan eğitim hizmetine çağdaş ve demokratik bir boyut kazandırırken diğer taraftan da eğitime destek veren vakıfların yasal görev ve sorumluluk yüklenerek dinamik yapıda kurumlaşmalarını sağlayacaktır.

TEVDAK Eğitim Vakıfları böyle bir sorumluluğa ve göreve talip olmaktadırlar.

Bu vesile ile,

Raporu tartışıp özveri ve inançla sunulan biçimde kabul eden TEVDAK Eğitim ve Proje Komisyonu:

Üyeleri:

Sayın, Av. Ömer KOÇAK, Teoman YELKENCİOĞLU, Yusuf Kenan ÖZTİRYAKİ, Nevzat İYİGÜN, Kemal BALTEPE, Dr. Pervin OLGUN, Prof. Dr. Metin SÖZEN, Sayın Prof. Dr. Yaman BARLAS (raporun yazarı), Prof. Dr. Osman İNCİ, Prof. Dr. Mehmet KÜÇÜKDOĞU, Prof. Dr. Hasan ŞENER, Prof. Dr. Naci KARAAĞAÇ, Prof. Dr. Tayyip ÇALIŞLAR, Anuştekin TOKGÖZ, Ahencan ŞENYUVA'ya,

TEVDAK Lise Müdürleri:

Sayın, Korel HAKSUN, Seyhan CENGİZ, Sakin ÖNER, Aynur KABALAK, Prof. Dr. Erdoğan TEZİÇ, Kadriye ARDIÇ, Bakiye ÖĞMEN, Kenan SÜRBAHAN, Melahat FIÇIYAPAN, Mihan BULUTTEKİN, Semih GÜREŞ, Osman Nuri EKİZ'e

Ve, bu projeyi yaşama geçirerek geliştirip yüceltecek "Tüm Eğitimciler"e üstün takdir ve teşekkürlerimizi sunarken,

Milli Eğitim Bakanlığı'nın çağdaş, Atatürkçü ve kaliteli eğitimin gerçekleştirilmesi çalışmalarına önemli bir güç ve hız katacağına içtenlikle inandığımız "TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumları" modelinin kurumsallaşarak yaşama geçirilmesi için gerekli yasal ve yönetsel düzenlemelerin yapılmasına emir, destek ve katkılarınızı arz ederiz.

Saygılarımızla,

TEVDAK Yön. Kur. Adına

H.Ayhan ERGİN

"Başkan"

1. SUNUŞ

TEVDAK (Türk Eğitim Vakıfları Dayanışma Konseyi) Liseleri, tarihimizin en önemli ortaöğretim kurumlarını oluştururlar. Bu kurumlar, eğitim tarihimizin ilk kurumları olup, toplumsal yaşama damgasını vurmuş, kaliteli ve çağdaş eğitimin simgesi olmuşlardır. Ancak, bu okullar son on-yıllarda, diğer devlet liseleri gibi, çeşitli parasal ve yönetsel darboğazlarla karşı karşıya kalmışlardır. TEVDAK Liseleri camiası olarak, Liselerimizin geri kalmasının ülke için ne kadar ciddi bir kayıp olacağının bilincindeyiz. 21. Yüzyıla girerken, TEVDAK Liselilerin kurumlarını sahiplenmeleri özellikle önem kazanmaktadır. Bizzat kurumlarının kendilerine verdiği çağdaş, yurtsever, ilerici kimliğe ve yaratıcı düşünme yeteneğine dayanarak, gereksinim duyulan "büyük atılımları" gerçekleştireceklerine inancımız tamdır. Bu rapor, TEVDAK "kurumunun" misyonunu özetlemekte ve bu misyon doğrultusunda geleceğe yönelik hedefleri ve öngörülen projeleri sunmaktadır. Beklentimiz, tüm TEVDAK'lıların bu hedef ve projelere sahip çıkmaları ve yeni yüzyıla girerken bu **yeni atılım döneminin** ilk adımının atılmasıdır.

2. TEVDAK'IN KISA TARİHÇESİ

Köklü gelenekleri oluşmuş ve kuruluşlarından beri binlerce aydın yetiştirmiş olan liselerin eğitim vakıfları, 90'lı yılların başlangıcında bir araya gelerek, çağdaş, yaratıcı, ilerici, Atatürkçü eğitimin geliştirilmesinde Milli Eğitime destek olmak amacı ile eğitim vakıflarının üstünde "Türk Eğitim Vakıfları Dayanışma Konseyi – TEVDAK" adlı sivil toplum örgütünü kurmuşlardır. Konsey başkanlığını rahmetli Feyyaz Tokar'ın yaptığı TEVDAK önderliğinde, 90'lı yıllardan başlayarak, M.E.B ile yaptığı işbirliği sonucu, İngilizce hazırlık sınıfları olan yabancı dil eğitimi ağırlıklı lise statüsü gerçekleşmiş, öğretmen ve yönetici atamalarında eğitimin kalitesini artıracak tedbirler alınmış, okuyan öğrencilerin ve mezunların bağışları ile eğitime katkı teşvik edilerek, yeni kaynaklar yaratılmasında kurumsallaşma doğrultusunda önemli adımlar atılmıştır. Bugün, TEVDAK Liseleri Eğitim Derneği'nin bünyesinde şu 12 okul bulunmaktadır. Ankara Atatürk Lisesi, Beyoğlu Anadolu Lisesi High School, Edirne Lisesi, Galatasaray Lisesi, İstanbul Erkek Lisesi, Haydarpaşa Lisesi, Kabataş Erkek Lisesi, Kadıköy Anadolu Lisesi, Nişantaşı Anadolu Lisesi High School, Pertevniyal Lisesi, Vefa Lisesi ve Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi. Bu okulların eğitim vakıfları; öğretmen, temizlik elemanları, ofis elemanları, güvenlik elemanlarına destek, hizmetiçi eğitim seminerleri, laboratuarların, kütüphanelerin, pansiyonların çağdaş hale getirilmesi ve sosyal-kültürel etkinliklerin düzenli olarak yapılmasına destek biçiminde, devletin ayırdığı bütçeye eşit bir bütçe ile eğitime katkıda bulunmaktadırlar. Ayrıca, "Kardeş Lise Projesi" ile Doğu Anadolu Bölgesi'nden 12 kardeş liseye maddi-manevi yardım sağlanmaktadır.

TEVDAK, 1/2 Nisan ve 8/9 Nisan 2000 tarihlerinde TEVDAK Liselerinden 150 öğretmene Kabataş Erkek Lisesi Laboratuar anfilerinde gerçekleştirilen "Eğitim Yöntemleri ve Program Geliştirme, Öğretmen Nitelikleri, Öğretmen – Öğrenci İlişkileri" konularında, projesi Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilim Kurulunca hazırlanan, proje koordinatörlüğünü Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı Prof. Dr. Güzver YILDIRAN'ın yürüttüğü hizmetiçi eğitim semineri gerçekleştirilerek, öğretmenlere "M.E.B. ve TEVDAK'ça düzenlenen sertifikaları verilmiştir.

Milli Eğitim Bakanı, TEVDAK liselerinin bulunduğu illerin valileri, Orta Öğretim Genel Müdürü ve TEVDAK Liselerinin müdürleri, TEVDAK'ın doğal üyesidirler. TEVDAK, Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı – TÜSEV'in kurucu üyesidir.

3. TEVDAK TOPLUM DESTEKLİ DEVLET EĞİTİM KURUMLARININ MİSYONU

TEVDAK eğitim kurumlarının ana **misyonu**, Türkiye'de demokrat, çağdaş, yurtsever, aydın yurttaşlar yetiştirilmesinde önderlik eden eğitim kurumları olmaya devam etmektir. Bu amaçla, ülkenin her kesim ve yöresinden öğrencileri kucaklamak, geçmişte olduğu gibi, gelecekte de bu kurumların özelliği olmaya devam etmelidir. Dolayısıyla, TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumları, **her kesim ve yöreden yurttaşların çocuklarına, ilkelerinden hiç taviz vermeden, en çağdaş, akılcı ve yaratıcı eğitimi sunmayı** misyon edinmiştir. Böyle bir misyonun, Cumhuriyet'in kurulmasından beri, ülkenin çağdaşlaşması ve ilerlemesinde özel bir önemi olduğunun bilincindedir.

Günümüz Türkiye'sinde, tüm devlet liseleri (ve birçok diğer kurum) gibi, TEVDAK Liseleri de finansal ve yönetsel bir darboğaz ile karşı karşıyadır. Ülkede, çağdaş, yaratıcı ve kaliteli eğitimin ancak özel (ücretli) okullar tarafından verilebileceği gibi yanlış bir varsayım, gerek yönetenlerde gerekse kamuoyunda iyice yaygınlaşmıştır. Devlet liselerine tahsis edilen kaynaklar göreceli olarak sürekli azalmakta, çağdaş, yaratıcı eğitim için gerekli altyapı yatırımları ve kaliteli öğretmen istihdamı giderek zorlaşmaktadır. Kaldı ki, kaynak sorunu olmayan özel okullar dahi, ülkedeki genel ortaöğretim krizinin etkisindedirler. Tamamen dershane eğitimine bağımlı bir üniversiteye giriş sistemi yüzünden, özellikle lise eğitimi giderek işlevini yitirmekte, liseler ya öğrencilerin okula gelmeyip dershaneye gitmelerine göz yummakta, ya da kendileri kısmen "dershaneye" dönüşmektedirler.

Bu durumda, Cumhuriyet, şu yaşamsal sorunla karşı karşıyadır:

Halkın büyük çoğunluğunun (yani orta ve dar gelir grupların) çocuklarına gerekli çağdaş, kaliteli, eleştirel düşünceyi geliştiren eğitim nasıl sağlanacaktır? Ülkenin geleceğini bu çocuklar biçimlendireceğinden, çağdaş, güçlü ve dünyada saygın bir Türkiye için bu soru yaşamsaldır. Böyle bir Türkiye, ancak çağdaş, demokrat, aydın yurttaşların yaygın olarak yetiştirilmesi ile olanaklıdır. Aksi takdirde, ortaya çıkan "eğitim boşluğunu" çeşitli çağdışı ve akıldışı eğilimlerin ve eğitim kurumlarının doldurması kaçınılmazdır. Dolayısıyla, TEVDAK Liselerinin "her kesimden" çocuklara en çağdaş, akılcı, yaratıcı eğitimi sağlamak misyonu özel olarak önem kazanmaktadır. Ancak, bu misyon zordur. Cumhuriyet'in çağdaş, demokrat, laik niteliklerine pasif bir şekilde sahip çıkmak yeterli değildir. Cumhuriyete sahip çıkmak, bir "Cumhuriyet dönemi nostaljisi" değil, sürekli değişen dünyada, , **yeni ve yaratıcı yaklaşımlar programlar ile Cumhuriyetin temel kurumlarını canlandırmak ve böylece onu sürekli daha ileriye götürmek** olmalıdır. Bu da, **Atatürk'ün Cumhuriyeti**'nin yenilikçi, inkilapçı niteliğinin özünde vardır. İşte, TEVDAK Liseleri'nin misyonu, 2000'lerin bu yeni uğraşında önderlik görevini üstlenmek, yaratıcı çözümler, projeler, eğitim modelleri üretmektir. **Büyük hedef, Cumhuriyet'in ilk 30 yılında olduğu gibi, geniş halk kesimlerine en çağdaş ve kaliteli eğitimi sunabilen eğitim kurumlarını yeniden oluşturmak ve geliştirmektir.**

4. İLERİYE YÖNELİK HEDEFLER VE PROJELER

İleriye yönelik en uzun dönemli ve genel hedef, **okul-öncesi eğitim ile başlayıp üniversiteye dek uzanan eğitimin tüm aşamalarında en çağdaş, yaratıcı ve kaliteli eğitimi sunmaktır**. Bu hedef, geniş kapsamlı **"TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumlarının" oluşturulması** anlamına gelmektedir.

TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumları, aynı misyonu paylaşan, koordinasyon içinde çalışan ve TEVDAK Vakıfları tarafından desteklenen eğitim kurumlarının tümüne verilen isimdir. Uzun dönemde, okul-öncesi, temelöğretim ve yükseköğretim kurumlarının açılması ile, eğitimin her aşaması için ayrı vakıf ya da dernekler gündeme gelecektir. TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumları şemsiyesi altında yer alan her okul, M.E.B.'nın yanı sıra, ilişkili olduğu eğitim vakfının merkezi bir destek, gözetim ve yönlendirmesine tabi olacaktır. Bu okulların öğretmen, öğrenci, müfredat ve diğer eğitim unsurlarının, yukarıda belirtilmiş olan TEVDAK Misyonu ile uyumlu olmaları esastır. Bu kurumsallaşma, eğitimde süreklilik ve güçlü bağlardan doğan tutarlılık/uyum anlamına da gelmektedir. Kurumun tüm okulları, istenilen kalite düzeyini tutturabilmek için gerekli maddi, manevi ve örgütsel ek desteği ilişkili oldukları Vakıf'tan (ya da vakıflardan) alacaklardır.

TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumları, bir bakıma **yeni tür bir kamu öğretim kurumu** modeli de önermektedir: **"toplum-destekli**" devlet lisesi (temel öğretim okulu, üniversitesi) modeli. Bu sistemde, başta Vakıf olmak üzere, mezun dernekleri, veli/öğrenci kuruluşları, okul-aile birlikleri gibi organlara ciddi görevler düşecektir. Görüşümüz, TEVDAK camiasının çok büyük bir potansiyel güç oluşturduğu, fakat bu camiaya henüz örgütlü bir biçimde ulaşılmadığı ve var olan potansiyelden henüz yeterli destek sağlanamadığıdır.

TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumları modelinin ayrıntılarına girmeksizin, önerilen sistemin en önemli özelliği, bu şemsiye altında yer alan okulların (Lise, okul-öncesi eğitim, temel eğitim ve yüksek öğretim), parçası oldukları eğitim kurumunun (örneğin Kabataş Eğitim Kurumu) merkezi bir destek, gözetim ve yönlendirmesine tabi olacaklarıdır. Bu okulların öğretmen istihdamı, öğrenci kabulü, müfredat tasarımı ve diğer eğitsel etkinlikleri, TEVDAK Misyonu ile uyumlu olmaları bakımından, bağlı oldukları Eğitim Kurumunun yetkili kurulları tarafından gözetlenir ve yönlendirilir. Her Eğitim Kurumunun yönetimi; ilişkili olduğu Vakıf yönetim kurulunun seçtiği temsilciler, mezun dernekleri temsilcileri ve okulların temsilcilerini içerir. Kurumun tüm okulları, istenilen kalite düzeyini tutturabilmek için gerekli maddi, manevi ve örgütsel ek desteği ilişkili oldukları Vakıf'tan (ya da ileride vakıflardan) alırlar. TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumları, yeni tür bir "yarı-özerk" kamu öğretim kurumu modelidir. "t**oplum destekli**" devlet okulu modeli. TEVDAK okulları, "**devlet kurumları**" olacaklarından, devletin doğal denetim ve destek mekanizmaları devam edecektir. Ancak bu okullar aynı zamanda, TEVDAK camiasının her kesiminden maddi ve manevi yoğun destek alacaklardır. Eğitim Vakıfları ve genelde TEVDAK camiası tarafından desteklenecek olan bu eğitim modeli, Milli Eğitim Bakanlığına sunulacaktır. Amaç, gerekli yasa, genelge ya da protokol şeklinde düzenlemelerle, bu yapıyı resmi bir çerçeveye oturtmaktır. **TEVDAK** Liseleri, vakıfları ve dernekleri vasıtasıyla, kendi camialarından yıllardır maddi ve manevi destek alagelmişlerdir. Bu raporda önerilen yapılanmanın bir an önce yasal çerçeveye oturtulması, bu destek ve denetim mekanizmalarının verimliliği ve sağlığı açısından çok önemlidir. Böylelikle, bir yanda devletin, diğer yanda da **TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumları**'nın karşılıklı yükümlülükleri, sorumlulukları ve yetkileri yasal olarak net bir biçimde saptanmış olacaktır. Bu süreçte, **TEVDAK Liseleri Eğitim Derneği**'nin çok önemli bir kılavuz rol oynaması gerekmektedir.

5. GEREKSİNİMLER ve KAYNAKLAR

Yukarıda önerilen projelerin salt devlet bütçesi ile yürütülebilmeleri söz konusu değildir. Zaten, sunduğumuz "toplum-destekli devlet eğitim" modelinin önemli bir öğesi, bütçe tahsisatı dışında çok ciddi ek kaynaklar yaratılmasıdır. Bu ek kaynakların esas amacı yeni yatırımları karşılamak olacaktır ve aşağıda özetlenen yöntemleri içermektedir.

5.1 Kampanyalar

Önerdiğimiz "toplum-destekli devlet eğitim" modelinde, büyük kaynak yaratmanın en gerçekçi yolu, somut projeler bağlamında yürütülecek olan çok büyük çaplı ve örgütlü "bağış kampanya" larıdır. Bu tür kampanyalar, olağan "bağış-toplama" sürecinden çok farklıdırlar. TEVDAK camiasının, bu tür bir kampanyayı yürütebilecek potansiyel gücü vardır.

5.2 Vakıf İşletmeleri Geliri

Vakıf işletmelerinin yıllık gelirleri, esas olarak okulların cari harcamaları için kullanılacaktır. Ancak, bazı yatırımlara da acil ek kaynak gerektiğinde kısmen yararlanılabilecektir.

5.3 Uluslar arası ve Ulusal Fonlar

TEVDAK Toplum Destekli Devlet Eğitim Kurumlarının yararlanabileceği çeşitli uluslar arası ve ulusal eğitim ve kalkınma fonları vardır. İyi hazırlanmış proje başvuruları ile, uluslar arası programlardan ciddi kaynaklar elde edilebilecektir. Özellikle okul öncesi eğitim, temel öğretim ve üniversite kuruluş projelerinde bu fonların büyük ağırlığı olması öngörülmektedir.

5.4 Veli Bağışları ve Diğer Kaynaklar

Veli bağışları, öğrenci masrafa-katkı payı, mezuniyet günü gelirleri, çeşitli satış gelirleri, aidatlar da cari harcamalara ek destek sağlamaya devam edecektir.

6. SONUÇ

TEVDAK Liseleri, Cumhuriyet tarihinin en önemli eğitim kurumlarını oluştururlar. Bu raporda da özetlendiği gibi, bu okullar çağdaş ve aydın kuşakların yetiştirilmesinde bir **önder** görevi üstlenmişlerdir. Ancak, son on-yıllarda, diğer devlet liseleri gibi, çeşitli parasal ve yönetsel darboğazlarla karşı karşıya kalmışlardır. TEVDAK Lliseleri camiası olarak, TEVDAK Liseleri'nin geri kalmasının ülke için ne kadar ciddi bir kayıp olacağının bilincindeyiz. Bu rapor, TEVDAK "kurumunun" **misyonunu** özetlemekte ve bu misyon doğrultusunda geleceğe yönelik hedefleri ve öngörülen projeleri sunmaktadır. TEVDAK Liseleri, her yöre ve kesimden yurttaşların çocuklarına, ilkelerinden taviz vermeden, en çağdaş, akılcı ve yaratıcı eğitimi sunmayı misyon edinmiştir. Bu misyon doğrultusunda en kapsamlı ve önemli hedefi, **"toplum-destekli" TEVDAK Eğitim Kurumlarının** hem örgütsel, hem yasal çerçevede oluşturulmasıdır. Bu yeni yapılanma, önder konumdaki diğer devlet liselerine örnek oluşturabilecek bir **büyük atılım** anlamına gelmektedir.

21. yüzyıla girerken, TEVDAK Liselerinin kurumlarını sahiplenmeleri özellikle önem kazanmaktadır. Bizzat kurumlarının kendilerine verdiği çağdaş, yurtsever kimliğe ve yaratıcı düşünme yeteneğine dayanarak, gereksinim duyulan "büyük atılımları" gerçekleştireceklerine inancımız tamdır.

Saygılarımızla,

TEVDAK Yönetim Kurulu

H.Ayhan ERGİN	Av. Ömer KOÇAK	Teoman YELKENCİOĞLU
“Başkan”	“Başkan Yardımcısı”	“Genel Sekreter”
Kemal BALTEPE	Nevzat İYİGÜN	Yusuf Kenan ÖZTİRYAKİ
“Sayman”	“Üye”	“Üye”
F.Turgay AĞRALI	M.Sağlam GÜROL	Halit BERBEROĞLU
“Üye”	“Üye”	“Üye”